GAZETA TRANSILVANIEI.

REDACȚIUNEA ȘI ADMINISTRAȚIUNEA: BRAȘOVŬ, piața mare Nr. 22.

„GAZETA" IESE ÎN FIECARE ḌI.

Pe unŭ anŭ 12 fior., pe șése lunĭ 6 fior., pe trei lunĭ 3 fior.

România și străinătate:

Pe anŭ 40 fr., pe șése lunĭ 20 fr., pe trei lunĭ 10 francĭ.

ANULŬ XLIX.

SĔ PRENUMERĂ:

la poște, la librării și pe la dd. corespondențĭ.

ANUNCIURILE:

O seriă garmondŭ 6 cr. și timbru de 30 cr. v. a. pentru fiecare publicare

Scrisorĭ nefrancate nu se primescŭ. — Manuscripte nu se retrămitŭ.

Nr. 50. — Duminecă, 2 (14) Martie. — 1886.

Brașovŭ 1 Martie 1886.

Ḍilele acestea redactorulŭ ḍiarului „Pesti Hirlap" avŭ în Viena o convorbire cu bărbatulŭ de statŭ cehŭ Dr. Ladislau *Rieger*, în care convorbire s'au ventilatŭ unele cestiunĭ politice pendente. Nu scimŭ décă ḍiaristulŭ maghiarŭ a reprodusŭ cu tótă esactitatea părerile esprimate de d-lŭ Rieger, dér credemŭ că în totalŭ a înfățișatŭ sensulŭ lorŭ fidelŭ. De aceea, și pentru rolulŭ însemnatŭ ce-lŭ jócă numitulŭ bărbatŭ de statŭ astăḍĭ în Austria, vomŭ reproduce și noi pe scurtŭ cuprinsulŭ acelei convorbirĭ, mai alesŭ după ce ea atinge unele cestiunĭ de cea mai mare actualitate.

Vorbindŭ despre glóte, ḍise dr. Rieger, că Cehii vorŭ primi acéstă lege, pentru că așa cere siguranța monarchiei. Este la rêndulŭ corpurilorŭ legiuitóre de a schimba disposițiunile asupritóre ale acestei legĭ, pe care de altmintrelea orice partidă patriotică trebue s'o voteze.

Cu privire la alianța austro-germană, ḍice Rieger, că ideile optimistice de maĭ înainte asupra ei au dispărutŭ. Chiar ḍiarele unguresci ar fi atacatŭ aspru politica lui Bismarck, deși admite Rieger, că acésta este a se mulțămi deocamdată numai nemulțămirei, ce esistă astăḍĭ în Ungaria din causa politicei economice a Germaniei.

Intimitatea Germaniei cu Rusia este multŭ mai strînsă, decâtŭ cu Austro-Ungaria. I se pare omului, că écă așa *alergămŭ și noi pe lângă ei*. La întrebarea, décă mĕsurile în contra Polonilorŭ nu au reagatŭ asupra politicei de naționalitate a guvernului austriacŭ, rĕspunse Rieger: Ceea ce este posibilŭ în Germania, la noi este imposibilŭ. Totŭ mai multŭ sĕ lățesce idea, că Ungurii și Slavii suntŭ acele elemente pentru carĭ susținerea monarchiei este o adevĕrată necesitate de existență. Slavii austriacĭ nu mai potŭ fi germanisațĭ. Bismarck póte sĕ risce esperimentulŭ cu Polonii — și e tristŭ, că așa ceva e posibilŭ la finitulŭ seclului alŭ 19-lea — dér nicĭ unŭ bărbatŭ de statŭ nu cutéză a face o asemenea politică omorîtóre de rassă.

De altmintrelea — ḍise Rieger — elŭ a primitŭ impresiunea, că Bismarck cu politica lui polonă a voitŭ sĕ facă Rusiei numai unŭ serviciu pe placŭ. Ar fi o nebuniă a crede, că două milióne de Polonĭ amenință siguranta imperiului germanŭ.

Cu privire la simpatiele Cehilorŭ pentru Bulgaria în cursulŭ ultimului rĕsboiŭ, ḍice Rieger: Nimenĭ nu póte imputa națiunei cehe, că a simpatisatŭ pentru acelŭ poporŭ, care s'a luptatŭ pentru independența sa. Pe câtŭ timpŭ Sêrbii au purtatŭ aceeașĭ luptă ei se bucurau asemenea de simpatiile Cehilorŭ. E faptă, că Austro-Ungaria și politica devotată ei a devenitŭ aḍĭ în Sêrbia fórte nepopulară. Intregulŭ odiu alŭ desastrului Sêrbiei a căḍutŭ asupra nóstră. Acésta este una din multele erorĭ ale politicei nóstre orientale, a cărorŭ urmărĭ încă le vomŭ simți.

Intențiunile carĭ au condusŭ la timpulŭ sĕu pe comitele Andrássy suntŭ greu de înțelesŭ. Póte vĕ aduceți aminte de misiunea Sumarokov? Atuncĭ — continuă Rieger — Rusia a oferitŭ monarchiei nóstre tótă partea apusană a peninsulei balcanice. Sfera de putere a ambelorŭ state avea sĕ fiă bine țĕrmurită. Dér cabinetulŭ din Viena a respinsŭ cu mândriă acéstă ofertă, n'a voitŭ sĕ scie nimicŭ de politica de ocupațiune. Totușĭ nu multŭ după aceea Bosnia fù ocupată cu marĭ jertfe. Așa ceva nu s'a mai pomenitŭ în istoriă. Décă curentulŭ ideilorŭ în peninsóla balcanică va deveni mai favorabilŭ formării unui mare imperiu sudŭ-slavicŭ noi *vomŭ perde încă amêndouĕ provinciele.*

In fine a fostŭ vorba și de simpatiele Cehilorŭ pentru slovacii din Ungaria. In privința acésta, ḍise Rieger, că nu e înțelesŭ cu tóte câte le facŭ Slovacii. Mai de demultŭ Slovacii s'au folositŭ de limba veche cehică în literatură, acuma érășĭ s'au lăsatŭ de ea. Rieger póte afirma cu siguritate, că acésta este a se mulțămi influinței rusescĭ. Ei în timpulŭ celŭ măi nou nicĭ că se mai numescŭ Slovacĭ, ci Slavĭ. Pentru ce? Noi Cehii ținemŭ cu tenacitate la vechea numire a rassei nóstre. De altmintrelea — adause Rieger — *nu vețĭ puté maghiarisa cu forța pe Slovacĭ.* Nisuințele maghiare suntŭ încâtva de înțelesŭ, dér *nu vorŭ puté duce la scopŭ.*

In fine se fi accentuatŭ Rieger cu mare emfasă, că Slavii și Ungurii trebue sĕ se înțelégă, pentru că interesele lorŭ suntŭ identice față cu unitatea germană. Greu lucru cere Rieger dela Maghiarĭ. Ei nicĭ cu Românii nu se potŭ înțelege, dér încă cu Slavii?

Broșura d-lui Mocsary.

(A Közmüvelödési egyletek és a nemzetiségi kérdés. Irta X. Y. Budapest, Kókai Lajos, 1886.)

(Fine.)

Pentru ca patria nóstră sĕ devină unŭ statŭ europénŭ, n'avemŭ nevoiă d'a o rupe cu vechia Ungariă istorică și adecă nu numai de aceea, fiindŭ că faptulŭ esistenții de o miă de anĭ a vechilorŭ nóstre instituțiunĭ oferă o mai mare garanțiă pentru trăinicia acelora, decâtŭ discursurile d-lui Grünwald cu tótă credința în infalibilitatea sa, ci și de aceea, fiindŭ că în ideile fundamentale ale vechei constituțiunĭ unguresci găsimŭ principiile fundamentale ale liberalelorŭ constituțiunĭ europene. O asemĕnare surprindĕtóre arată vechia constituțiune unguréscă, regenerată în anulŭ 1848 și constituțiunea engleśă. Vedĭ bine, când Grünwald vorbesce de Europa, uită de regulă, că și Anglia se ține de Europa.

Am ḍisŭ, că prin politica de maghiarisare nou inaugurată trebue sĕ se nimicéscă orice libertate personală și politică în acéstă patriă. Reacțiunea va afla în „periculŭ" ce amenință din partea naționalităților ŭ fiece ocasiune unŭ argumentŭ, ce stă gata, da, află deja chiarŭ *acum.* Căcĭ rușinosulŭ proiectŭ de lege asupra noilorŭ fișpanĭ se motivéză tocmai cu acestŭ »periculŭ«. Și în acésta se va arăta periculósa reacțiune a acestorŭ lucrurĭ și asupra moralului publicŭ. Indată ce societatea și la spatele ei statulŭ se apucă energicŭ de maghiarisare, *trebue sĕ dispară cu totulŭ orice noțiune de dreptŭ și de toleranță în acestŭ statŭ.* Dér cumcă statulŭ, décă continuă a dura turburarea de aḍĭ, va înlocui în adevĕrŭ societatea în lucrarea ei, nu póte fi nicĭ o îndoială. Vedemŭ dóră în tóte ḍilele: orice arŭ începe societățile și reuniunile la noi, statulŭ e gata imediatŭ, d'a le lua din mână lucrarea asupra sa, fiă ca sĕ tracteză de regulărĭ de fluvii, de construirĭ de căi ferate, de scóle: statulŭ intervine pentru tóte. Societățĭ și reuniunĭ ișĭ aducŭ propriele lorŭ afacerĭ într'o învălmășală desperată, îșĭ vĕră capulŭ în tóte întreprinderile posibile cu cugetulŭ ascunsŭ: aci e statulŭ, elŭ ne va subvenționa și ne va scóte din nămolŭ. Și în contra reuniunilorŭ de maghiarisare se arată deja de acum unŭ felŭ de opoșițiune, anume conceptiunea, că maghiarisarea nu e o problemă a reuniunilorŭ, ci o *problemă a statului.* In curêndŭ va apuca deasupra acéstă oposițiune; aci avemŭ deja aruncŭlŭ de dare de unŭ proientŭ în Sătmarŭ și chiar *reuniunei de cultură ardelene i se va urî în curêndŭ de propriele-i durerĭ ale nascerii.* Eu însu-mĭ am auḍitŭ deja ḍicêndu-se, că în interesulŭ ajungerii unei ținte naționale atâtŭ de mărețe *dreptatea trebue înlăturată.* Adecă se va urma vorba quakerului: Fă banĭ, fiulŭ meu, pe cale onestă, décă poțĭ, décă nu poțĭ — fă banĭ, fiulŭ meu! Asta va produce o scólă a *iesuitismului* și *corupțiunei*, față cu care jubilatulŭ regimŭ de ḍece anĭ alŭ lui Tisza se póte considera ca unŭ adevĕratŭ cursŭ de studiu alŭ moralei. Când ne vomŭ fi obicinuitŭ odată bine cu aceea, *că nedreptatea esercitată față cu naționalitățile sub mantaua patriotismului este o mare problemă de statŭ,* atuncĭ acéstă concepțiune va róde totŭ mai departe împrejurulŭ sĕu și va ucide orice simțŭ de dreptate, despre care dreptate stă scrisŭ, că ea e *regnorum fundamentum.*

Credŭ, că nimenea nu va nega, că politica de maghiarisare împinge patria nóstră deadreptulŭ în brațele Austriei și ale reacțiunei. De sigurŭ că se găsescŭ puternicĭ patrioțĭ maghiarĭ, carĭ rĕspundŭ la acésta: Fiă! cea dintâiu țintă, care întrece pe tóte celelalte, este sporirea și întărirea maghiarismului și de aceea trebue sĕ suferimŭ pe Austria și reacțiunea. Din parte'mĭ așŭ înțelege chiarŭ și acéstă concepțiune, décă n'așŭ nutri firma convingere, că noĭ, décă intenționămŭ maghiarisarea tuturorŭ naționalitățilorŭ, *urmărimŭ o utopiă,* și mai departe convingerea, *că Austria, Austria unitară și reacțiunea formézâ unŭ periculŭ multŭ mai mare pentru maghiarismŭ, decâtŭ tóte naționalitățile la unŭ locŭ luate.* Și Austria nu ne va fi niciodată unŭ aliatŭ sincerŭ în contra naționalitățilorŭ: nu-i vorbă, ni se vorŭ promite frumóse lucrurĭ, dér de propriulŭ ei principiu de viéță nu se va lepĕda niciodată. Ungaria din contră, cu câtŭ face mai multe concesiunĭ în contulŭ independenții sale de statŭ pentru sprijinulŭ de care are nevoiă în contra naționalitățilorŭ, cu atâtŭ mai multŭ trebue sĕ-șĭ pérdă din vadă și prestigiu față cu naționalitățile, căcĭ cu atâtŭ mai multŭ se va vĕdi, că puterea reală nu se află în Budapesta, ci în Viena....

Décă de altă parte voescŭ ei sĕ cumpere reacțiunea cu atâta ușurință, eu rĕspundŭ la acésta, că idea fundamentală a marilorŭ legislatorĭ din anulŭ 1848 a fostŭ aceea, »d'a permite poporului sĕ intre în șanțurile de apĕrare ale constituțiunii", pentru ca numĕrulŭ apĕrătorilorŭ acestorŭ meterezurĭ sĕ devină mai mare. Și câtŭ de corectŭ a fostŭ acestŭ calculŭ, a arĕtatŭ însuflețirea, cu care poporulŭ a apĕratŭ în curêndŭ la ocasiunea dată constituțiunea și patria. Ce arŭ însemna acum, décă acéstă patriă, pășindŭ definitivŭ pe tĕrêmulŭ politicei de maghiarisare, ar fi decisă de aci înainte d'a nu mai mĕsura cetățenilorŭ sĕi cu aceeașĭ mĕsură și décă s'ar aplica asupra întregei libertățĭ constituționale vechiulŭ principiu de dreptŭ: uneorĭ e validă, alteorĭ nu e validă, e validă pentru maghiarismŭ, dér nu e validă pentru naționalitățĭ? Și ce ar însemna, décă peste totŭ și în genere s'ar strînge totŭ mai multŭ în chingĭ orice garanțiă a libertății constituționale, pentru ca sĕ aibă mână liberă față cu naționalitățile? Tóte acestea arŭ însemna, că poporulŭ primitŭ în anulŭ 1848 în meterezele constituțiunii *se eschide și se 'mbrâncesce érășĭ afară din ele în brațele nedreptății și se dă pe mâna volniciei statului.*

Acéstă procedere țintesce, nu'i vorbă, asupra naționalitățilorŭ, dér și poporulŭ maghiarŭ ișĭ va avé de acolo partea sa. Cu ce însĕ sĕ îmboldimŭ atuncĭ poporulŭ la împlinirea datoriilorŭ sale patriotice? Cu dările cele marĭ, cu competințele, cu timbrele, cu monopolulŭ tutunuluĭ? Când poporulŭ maghiarŭ suspină și elŭ sub miseria situațiunii publice și nu 'i póte ridica peptulŭ nicĭ măcar cugetulŭ, că Ungaria e țéra libertății? Când naționalitățile suntŭ persecutate și chinuite sistematicŭ? Nu va da atuncĭ poporulŭ astfelŭ de tractatŭ, *când îlŭ vomŭ chema sĕ aper epatria,* rĕspunsulŭ ce l'a datŭ măgarulŭ lui Esopŭ stăpânului sĕu?

Noua mișcare de maghiarisare, anume reuniunea de cultură, 'șĭ-a aruncatŭ plasa asupra tuturorŭ naționalitățilorŭ. Cu o plasă (mréjă) împletită din ață atâtŭ de subțire nu se póte prinde nicĭ unŭ chitŭ. Inzadarŭ forțămŭ cu tótă puterea instrucțiunea limbei maghiare în scólele poporale, înzadarŭ nimicimŭ orice instituțiune a administrării de sine, pentru ca puterea centrală ce se pune în fruntea lucrării de amghiarisare sĕ pótŭ aplica tóte mijlócele ce 'i stau statului la disposițiune: *simțĕmêntulŭ naționalŭ atâtŭ de viu aḍĭ va zădărnici tóte opintirile nóstre,* și urmarea va fi: *ațițarea urei de rassă,* cum n'a mai vĕḍutŭ până acum lumea. In loculŭ unei astfelŭ de ingrate, ba chiar fatale activitățĭ, s'ar afla pentru noi fórte bine unŭ têrêmŭ de lucrare maghiarisătóre, a cărei îndreptățire n'ar trage-o la îndoială nicĭ o naționalitate. Sĕ dămŭ la o parte nisuințele de espansiune în afară și *sĕ măturămŭ înaintea ușei nóstre.*

E o rană deschisă pe corpulŭ națiunii maghiare, că fiii ei cei mai însemnațĭ în privința socială — s'o

spunemŭ curatŭ: *classa magnaţilorŭ — în adevĕrŭ nu e maghiră.* Asta'i faptŭ nendoiosŭ. In cerculŭ classei burgese din oraşe, în cerculŭ Evreilorŭ se lăţesce limba maghiară totŭ mai multŭ, ca limbă de casă şi de comunicare, numai sanctuarulŭ internŭ alŭ familiei şi salonulŭ celorŭ dintêiu născuţĭ ai rassei maghiare suntŭ întocmite *încă totŭ ca mai nainte pe piciorŭ germanŭ.* In totŭ sistemulŭ lorŭ de educaţiune abia se ţine sémă de educaţiunea maghiară; se pune celŭ mai mare pondŭ pe învĕţarea limbei franceze şi engleze; a mânua limba germană vieneză, necum sĕ mânuéscă perfectŭ frumosulŭ ei dialectŭ lerchenfeldianŭ, s'ar privi ca compromiţĕtorŭ, şi limba maghiară? — ah, o învéţă omulŭ de sine, colo la ţéră, dela servitorĭ, dela fetele de ţĕranŭ, şi chiar în adunărĭ. Nu se simte de locŭ lovitŭ, chiar décă'i observĭ omului, că nu cunósce limba cultă scrisă. Şi chiar décă şi pocesce limba maghiară, cu totŭ felulŭ de cuvinte streine, nevinovata inimă a publicului nostru nu se scandaliséză de locŭ, din contră o primesce acésta cu recunoscinţă şi simte chiar mare bucuriă patriotică, décă aude vorbindŭ unguresce pe unulŭ din acea classă. Şi sĕ ne mai mirămŭ apoi, décă dispare vechiulŭ tipŭ maghiarŭ alŭ magnaţilorŭ şi că în loculŭ Perényiescilorŭ, Rakoczi-escilorŭ, Bercsenyi-escilorŭ vedemŭ numai ministri magnaţĭ, carĭ sărută mâna! S'ar mai găsi o lume alésă în adevĕrŭ maghiară, anume în Ardealŭ, dér ea nu e în stare a deveni dătătóre de tonŭ, ba amŭ trăitŭ sĕ vedemŭ chiar, că magnatulŭ ardelénŭ face o faţă posomorită, când îlŭ lauḑĭ, că se deosebesce în modŭ avantagiosŭ de cei de aceeaşĭ classă din ţéra unguréscă prin caracterulŭ sĕu adevĕratŭ maghiarŭ, căcĭ elŭ nu vrea sĕ fiă mai »rĕu“ decâtŭ aceia.

Limba *high life*-ului, a lumei elegante, este o órecare dosă germană, amestecată cu întorsăturĭ câtŭ se póte de multŭ franceze şi engleze. Décă vorbesce cineva unguresce, acésta se întâmplă cu totulŭ caracteristicŭ în aşa numita „maghiara magnaţilorŭ« pe care a o învĕţa câtŭ se póte de curêndŭ devine o dorinţă ferbinte chiar a câte unŭi fiu de „Gentry“ maghiarŭ neaoşŭ, care vrea sĕ jóce pe quart-magnatulŭ... Şi aceia, la carĭ vedemŭ acéstă purtare revoltătóre, aparţinŭ încă părţii celei mai bune a classei, căcĭ ei suntŭ celŭ puţinŭ aci în ţéră, dér o fórte mare parte nicĭ nu se vede aci, fiindŭ că jură credinţă unui absentismŭ duşmanŭ patriei şi fură naţiunea şi moralicesce şi materialicesce.

Étă, *aci e tĕrêmŭ de maghiarisare; aci sĕ se întemeieze reuniunĭ de cultură.* Sĕ recucerimŭ maghiarismului acéstă clasă desnaţionalisată — sĕ lăsămŭ la o parte vênătórea după copii de ţĕranŭ slovacĭ şi românĭ, pentru ca sĕ înveţe în scólele poporale a ţipa puţintelŭ unguresce, sĕ recucerimŭ ce ne-a răpitŭ influinţa curţii vieneze în cea mai tristă periodă a istoriei nóstre — sĕ maghiarisămŭ mai ântêiu pe Maghiarĭ.

O a doua problemă importantă ar fi păstrarea limbei nóstre în curăţenia şi nestricăciunea ei. Limba nóstră scrisă mişună de totŭ felulŭ de — isme, anume germanisme şi adecă limba ḑiarelorŭ nóstre... Sĕ asemĕnămŭ limba nenumĕratei armate de ḑiarişti evrei cu aceea a lui Iónŭ Arany — ţi se pare, că nu e aceeaşĭ limbă: vocea este a lui Iacobŭ, dér mânile suntŭ ale lui Esau. La fiecare proposiţiune se observă, că s'a cugetatŭ nemţesce şi s'a tradusŭ, tocmai aşa cum observă la petiţiunile adresate camerei deputaţilorŭ pe fostulŭ biurocratŭ alŭ sistemului absolutŭ. *Cu întroducerea instituţiunilorŭ acelei perióde se întórce éraşĭ îndărĕtŭ şi limba lorŭ oficială şi se estinde.*

Dér încheiu aceste rêndurĭ. La editarea lorŭ m'a îndemnatŭ cu deosebire intenţiunea, d'a da espresiune acelorŭ îndoelĭ, ce de sigurŭ s'au ivitŭ deja, faţă cu curentulŭ şovinistŭ, ce a apucatŭ deasupra, în mintea ómenilorŭ cugetătorĭ, carĭ cu tóte astea se sfiescŭ a se esprima asupra lorŭ. Cumcă esistă astfelŭ de îndoelĭ o dovedesce mai bine faptulŭ, că nouĕle reuniunĭ se ascundŭ sub titlulŭ »culturei“ şi nu vréu sĕ mărturisésca pe faţă ţinta ce o urmărescŭ, care cu tóte astea *nu e alta, decâtŭ maghiarisarea naţionalităţilorŭ* şi că ele protestéză continuu în contra acésta. Prin acésta ele trădéză — precum am observatŭ deja la începutulŭ acestorŭ rêndurĭ — consciinţa, că se află pe basă neiertată. Scopulŭ meu a fostŭ sĕ lasŭ sĕ se audă din cerculŭ maghiarismului o voce, deşi atâtŭ de slabă, în contra curentului de maghiarisare. Da, din cerculŭ maghiarismului, căcĭ aceia, carĭ mi-ar învrednici aceste rêndurĭ cu cetirea, potŭ fi de orĭce părere cu privire la valórea lorŭ şi la individualitatea autorului lorŭ, de unŭ lucru potŭ fi sigurĭ: anume, că scriitorulŭ acestorŭ rêndurĭ e unŭ *Maghiarŭ* totŭ aşa de bunŭ, ca orĭcare dintre aceia, carĭ se silescŭ a supralicita patriotismulŭ, anunţândŭ în gura mare mântuirea politicei de maghiarisare.

Reforma administrativă.

Karll *Neissidler* ḑice, că oraşele au nevoiă de o lege administrativă specială, dovadă e capitala, care a înfloritŭ, fiindŭ că singurŭ ei numai i s'a lăsatŭ administraţiunea de sine. Administrarea oraşelorŭ trebue separată de municipiele comitatense. Oratorulŭ face propunerea: „Ministrulŭ de interne se aviséză, ca pentru oraşele învestite cu dreptulŭ de municipiu sĕ presinte camerei încă în actuala periodă a dietei o lege administrativă deosebită.«

Franz *Fenyvessy* este amiculŭ administraţiunii statului şi alŭ sistemului de numire. Elŭ doresce înfiinţarea tribunalelorŭ administrative şi crearea unei pragmatice de serviciu. Respinge proiectulŭ.

Ministrulŭ *Tisza* vorbesce asupra propunerei făcute de Neissidler. Proiectulŭ de lege vorbesce de municipii, fiă ele comitate orĭ oraşe; elŭ nu vorbesce de celelalte comune. Oraşele nu suntŭ negligeate, căcĭ suntŭ deplinŭ îndreptăţite cu comitatele. Elementulŭ orăşenescŭ nu'şĭ póte împlini misiunea, décă se supără pe comitatŭ; din contră trebue sĕ formeze unŭ întregŭ înruditŭ cu comitatulŭ. Rógă camera sĕ nu priméscă propunerea.

Urméză interpelarea lui Otto *Hermann* în privinţa comitatului Maramurăşŭ, cu Dacoromânismulŭ şi alte nimicurĭ, pe care amŭ reprodus'o.

In şedinţa dela 4 Martie a camerei deputaţilorŭ s'a continuatŭ desbaterea asupra proiectului de lege municipală.

Ludovicŭ *Mocsary* critică nouĕle disposiţiunĭ ale proiectului. Fişpanulŭ perde din demnitatea sa şi devine şefulŭ unui întinsŭ sistemŭ de spionagiu în tóte ramurile administraţiunei, inclusivŭ tribunalele. Pentru a împrăştia îngrijirile opiniunei publice pentru independenţa judecătorésca, n'ar fi de ajunsŭ retragerea paragrafului, care atinge formalŭ acéstă independenţă, ci ar trebui sĕ cadă întrega reformare, pusă 'n perspectivă, a instituţiunii fişpanale. Sub unŭ fişpanŭ cu unŭ cercŭ de dreptŭ, cum î-lŭ dă proiectulŭ, abia va intra în serviciulŭ municipalŭ unŭ omŭ cu consciinţă de sine. Administraţiunea va cădé în mânile unorŭ elemente inferióre. Oratorulŭ e pentru alegerea necondiţionată a tuturorŭ funcţionarilorŭ şi condamnă spiritulŭ centralisticŭ, care se manifestă în controlulŭ eternŭ, în trimiterea de delegaţĭ ş. a. Elŭ defaimă şi alegerea pe 10 anĭ, acésta nu va fi în avantagiulŭ administraţiunei. In fine se declară contra pensionării funcţionarilorŭ comitatensĭ; aceştia trebue sĕ 'şĭ considere serviciulŭ ca unŭ *nobile officium.* Spre ce scopŭ întregŭ proiectulŭ? Spre ce scopŭ şi mai multă putere guvernului? Motivarea nu ne lămuresce in ajunsŭ oposiţiunea moderată, vrea sĕ sfărime autonomia municipală: pe care acestŭ proiectŭ o corupe. Polemisândŭ în contra lui Grünwald, se miră oratorulŭ, cum a pututŭ numi Grünwald pe Bismarck »mare omŭ de statŭ“. Bărbatulŭ, care ţintesce nimicirea nobilei naţiunĭ polone, atâtŭ de simpatică nouĕ, se va numi în viitorŭ nu marele omŭ de statŭ, ci marele sceleratŭ. (Mişcare 'n drépta).

Preşedintele: Nu e permisŭ a se vorbi astfelŭ despre ministrulŭ unui statŭ amicŭ.

Ludovicŭ *Mocsary* se declară pentru menţinerea sistemului comitatensŭ aviticŭ. Respinge proiectulŭ. (Aplause 'n stânga estremă).

Iuliu *Horvath* constată, că antevorbitorulŭ la tóte ocasiunile rĕmâne consecventŭ. In cestiunea confesională şi a scólelorŭ medii, în aserţiunile sale privitóre la naţionalităţĭ şi prin făţişa sa dorinţă, d'a restitui *in integrum* vechiulŭ comitatŭ şi splendórea puterii sale, a doveditŭ, că ar vré sĕ vaḑă întăriţĭ în acéstă ţéră toţĭ factorii puterii, numai pe ai statului nu. Décă s'arŭ reforma aci drepturile confesiunilorŭ, naţionalităţilorŭ şi municipiilorŭ în sensulŭ antevorbitorului, atuncĭ în Ungaria 'şĭ-ar puté desvolta fiecare puterea sa, numai statulŭ nu. Oratorulŭ ḑice, că proiectulŭ nu face spionĭ din fişpanĭ. Primesce proiectulŭ.

Iuliu *Justh* ḑice, că proiectulŭ e unŭ puternicŭ mijlocŭ pentru asigurarea maiorităţii; punctulŭ de greutate zace în estinderea sferii de putere a fişpanului. Oratorulŭ susţine propunerea lui Bartha. (Vii aprobărĭ în stânga estremă).

Franz *Pulssky*: Stânga estremă afirmă, că autonomia comitatelorŭ s'a ucisŭ în 1870 prin legea municipală, pe când de altă parte se aruncă asupra acestei legĭ vina, că e miserabilă administraţiunea pe care baronulŭ Sennyei a numit'o asiatică. Dér autonomia comitatelorŭ s'a ucisŭ nu în 1870, ci în anulŭ 1848. Cu întroducerea parlamentarismului au încetatŭ comitatele a fi scopŭ de sine şi au devenitŭ numai organe ale administraţiunei. Instituţiunea virilıştilorŭ în legea din 1870 a servitŭ la asigurarea elementului maghiarŭ în cele 27 comitate cu majoritatea nemaghiară. Puterea ce'i dă fişpanului proiectulŭ nu e aşa grozavă. Oratorulŭ crede, că nu e departe timpulŭ, când funcţionarii comitatensĭ se vorŭ numi. Proiectulŭ de faţă este numai o lege de trecere la administraţiunea de statŭ şi de aceea îlŭ primesce. (Mişcare 'n stânga).

Iuliu *Gullner* vorbindŭ în contra lui Pulssky, ḑice, că inteligenţa maghiară e destulŭ de mare, ca sĕ fiă capabilă a esercita autonomia, decă i se dau mijlóce şi libertate. Pulssky primesce proiectulŭ pentru că poruncesce ministrulŭ. Elŭ votéză şi lucrurĭ, ce le socotesce ridicule, superflue. (Aşa e în stânga). Guvernulŭ responsabilŭ parlamentarŭ şi autonomia municipală producŭ o administraţiune regulată, perfectă. Trebue sĕ se aibă în vedere principiulŭ: *Suum cuique.* Nu trebue sĕ se confunde puterea statului cu puterea guvernului. Celei din urmă nu'i e permisŭ a confisca libertatea generală, şi nicĭ n'are nevoiă. De dragulŭ puterii guvernului nu trebue sĕ se pună sub epitropiă întréga ţéră, sĕ se schilăvéscă municipiulŭ. Proiectulŭ ucide libertatea. Fişpanulŭ după acestŭ proiectŭ cu greu va avé altă problemă, decâtŭ a menţiné mărirea şi integritatea partidei, sub alŭ cărei regimŭ stă. Proiectulŭ face din administraţiune unŭ instrumentŭ alŭ partidei. Respinge proiectulŭ. (Vii aprobărĭ în stânga).

(Va urma).

VORBIREA D-LUI TRUŢA ŞI RESPUNSULU LUI TISZA.*)

Şedinţa dela 10 Martie a dietei ungare.)

Petru Truţa: Instituţiunile nóstre administrative au multe scăderĭ, dér cu proiectulŭ de lege actualŭ defectele lorŭ nu vorŭ fi îndreptate, pentru că: în caracterulŭ ei principalŭ, proiectulŭ de lege presentŭ nu schimbă întru nimica administraţiunea de până acum, afară de aceea, că guvernulŭ îşĭ întinde dreptulŭ sĕu de supraveghiere în marginĭ de putere neţĕrmurită, aşa că atacă şi puţina autonomiă câtŭ a mai rĕmasŭ comitatelorŭ. presentulŭ proectŭ de lege nicĭ că face vr'o pomenire despre mĕsurile ce ar trebui sĕ se ia in interesulŭ statului, cum suntŭ: concordanţa legei electorale, iurisdicţiunea administrativă, ştergerea instituţiunei virilişte, şi a votării secrete. Despre tóte aceste însĕ proectulŭ de faţă nicĭ nu face amintire, ci ca o disposiţiune escepţională, face numai se créscă puterea guvernului. Pentru motivarea disposiţiunilorŭ escepţionale aduceţĭ pe tapetŭ cestiunea naţionalităţilorŭ.

La noi, ce e dreptŭ, esistă cestiunea naţionalităţilorŭ, ca în tóte statele poliglote, unde naţionalităţile se nisuescŭ a-şĭ elupta egala îndreptăţire, ér elementulŭ predomnitorŭ le-o denégă, însĕ acésta e o astfelŭ de cestiune, care se mişcă în cadrulŭ legilorŭ şi nicĭ decum nu e de natură, ca se vateme ordinea legală şi sĕ pretindă disposiţiunĭ escepţionale. Dér décă guvernulŭ ar avé de scopŭ a delătura defectele actuale ale administraţiunei nóstre, ce cu toţii amŭ dorì, atuncĭ ar trebui sĕ aibă în vedere nu interesele guvernului, ci interesele patriei comune, ar trebuì sĕ se nisuéscă a stabili pacea internă, a regula şi întărì relaţiunile nóstre sociale. Mai ântâi ar trebuì sĕ pregătéscă resolvarea cestiunei naţionalităţilorŭ şi esecutarea severă a legilorŭ! Pentru că cestiunea naţionalităţilorŭ într'unŭ statŭ poliglotŭ ca alŭ nostru, este o cestiune de contractŭ socialŭ, fără a cărei resolvare statulŭ nu póte sĕ se consolideze.

Neindestulirea naţionalităţilorŭ cu relaţiunile actuale politice este jusuficată. Pentru că în vechia şi comuna lorŭ patriă suntŭ privite ca străine, cu ele tractaţĭ astfelŭ, ca unŭ poporŭ învinsŭ cu puterea armelorŭ, pe care cu forţa trebue sĕ-lŭ constrîngĭ a manţiné ordinea. (Contraḑicerĭ.) Ca justificare servesce, că puterea statului promovéză esclusivŭ numai interesele maghiare. Naţionalităţile nu numai, că suntŭ negligeate şi nu se înpărtăşescŭ de nicĭ unŭ ajutorŭ din visteria statului, ci suntŭ împedecate a înfiinţa din banii lorŭ institute de învĕţămêntŭ şi da cultură.

Nu e destulŭ, că sub guvernulŭ actualŭ, legea de naţionalitate s'a desconsideratŭ într'atâta, încâtŭ în viéţa practică nicĭ umbra ei nu se respectă, nu e destulŭ, că întréga putere de statŭ e în mâna guvernului, nu e destulŭ, că guvernulŭ a asmuţatŭ tótă societatea maghiară în contra naţionalităţilorŭ.

Preşedintele: Rogŭ pe on. domnŭ deputatŭ, sĕ binevoéscă a-şĭ alege espresiunile, »a asmuţa“ nu e espresiune parlamentară. (Aprobărĭ).

Petru Truţia: E faptŭ, că diferitele reuniunĭ de sub protecţiunea guvernului au declaratŭ şi declară mórte naţionalităţilorŭ. (Contraḑicerĭ.) Tóte aceste nu suntŭ de ajunsŭ, ci acúm vĕ nisuiţĭ a crea şi disposiţiunĭ escepţionale în contra naţionalităţilorŭ.

Pe lângă tóte acestea primulŭ ministru a ḑisŭ mai de multe orĭ, că naţionalităţile aşa de bine se află aicea, ca nicăirĭ într'altŭ locŭ. (Întreruperĭ în stânga estremă; Aşa e! E adevĕratŭ!) In faţa acelorŭ ilegalităţĭ şi nedreptăţĭ, ce se comitŭ în contra naţionalităţilorŭ, a ḑice, că „aşa e, e adevĕratŭ!“ şi că pentru naţionalităţĭ trebue sĕ se creeze disposiţiunĭ escepţionale: e mai multŭ, decâtŭ neomenosŭ. (Mişcare. Strigate: La ordine! La ordine!

Oratorulŭ dovedesce mai departe, că disposiţiunile escepţionale. nu se pótŭ justifica cu nimica; e falsă credinţa, că naţionalităţile sĕ potŭ asimila şi că din statul poliglotŭ se póte crea unŭ statŭ naţionalŭ. Neîndestulirea naţionalităţilorŭ e îndreptăţită.

Naţionalităţile se plângŭ mai tare dór', decâtŭ Maghiarii, că acestŭ statŭ este compusŭ din mai multe na-

---

*) După ḑiarele ungurecĭ.

ționalitățĭ; (Ilaritate.) sĕ fiă toțĭ Maghiarĭ, sĕ fiă toțĭ Germanĭ, séu sĕ fiă toțĭ Românĭ. (O voce: Credemŭ că ar fi bine!) Dér sĕ fiă o națiune. Direcțiunea politică actuală sĕ depărtéză cu totulŭ de relațiunile naturale și etnografice. In Ungaria sĕ petrece o esperimentațiune, care și-a perdutŭ scopulŭ, pentru că greșescŭ aceia, carĭ credŭ, că prin astfelŭ de disposițiunĭ esceptionale s'ar puté infrica naționalitățile Ele n'au sĕ se témă nicĭ de efectulŭ disposițiunilorŭ cuprinse în acestŭ proiectŭ de lege, pentru că întâiŭ: ele nu suferŭ ilegalitățĭ, alŭ doilea: aceste disposițiunĭ suntŭ abusărĭ, de carĭ și până acum s'au întâmplatŭ la noi pe unde suntŭ naționalitățĭ, cu deosebire, că abusările de acum se inaugurézǎ prin lege; alŭ doilea: naționalitățile n'au amploiațĭ. Oratorulŭ îșĭ justifică aceste afirmărĭ cu esemple.

Nu mĕ indoiescŭ, că acestŭ proiectŭ de lege se va promulga. Dér nicĭ prin acésta nu vorŭ dobêndĭ Maghiarii mai multă putere în contra naționalităților. Și până acum tótă puterea a fostŭ în mână Maghiarilorŭ, atâtŭ puterea esecutivă, puterea legislativă și puterea administrativă, câtŭ și justiția, și tóte acestea le-ațĭ întrebuințatŭ în contra naționalităților: *convingerea și sĕmțulŭ de naționalitate să póte asuprĭ, dér nu sĕ póte ucide nicĭ odată.* Incă și atuncĭ vomŭ rĕmânea neclintițĭ în alipirea cătră patria nóstră, căcĭ naționalitatea și limba nóstră, și ne vom lupta ca sĕ fimŭ egalĭ cu Maghiarii în patria nóstră comună! (Sgomotŭ mare.)

Madarász Jozsef: Patria maghiară nu e patriă comună. (Vuietŭ. S'audimŭ! S'audimŭ!)

Petru Truța rĕspunde mai departe la vorbirea d-lui Desiderŭ Szilágyi, țintă cu ocasiunea desbaterei budgetului, și dice, că suntŭ fără basă acusările, că naționalitățile arŭ fi rĕi patrioțĭ și că ar agita în contra rassei și națiunei maghiare. Acele agitărĭ nu suntŭ decâtŭ espresiunea neîndestulirei pentru ilegalitățĭ. Din contră, diarele maghiare fără basă și pe nedreptŭ aruncă tóte murdăriile în spinarea naționalitățilorŭ. Oratorulŭ aduce mai multe esemple spre justificarea afirmării sale și apoi încheiă așa:

După ce proectulŭ de față e efectulŭ unei politice scâlciate și greșite și nu corespunde la întregirea lipselorŭ administrative nu asigură validitarea libertății practice și a ordinei legale, ci tinde la periclitarea drepturilorŭ, la periclitarea libertății individuale și politice, tinde mai departe la periclitarea și nimicirea autonomiei municipale, nu primescŭ presentulŭ proectŭ de lege!

Coloman Tisza: Numai câteva observărĭ vreau sĕ facŭ la vorbirea d-lui Truța. D-lŭ deputatŭ citéză ca o ofensă pentru naționalitățĭ declarațiunile unorŭ diare. Departe sĕ fiă de mine, ca sĕ aprobŭ tóte cele ce aparŭ în diare. Mie, ca Maghiarŭ, nu-mĭ place când unele casurĭ ordinare se aducŭ ca nisce fapte primejdióse naționalitățilorŭ. (Aprobărĭ) potŭ se asigurŭ însĕ pe on. domnŭ deputatŭ, că face rĕu décă scotorosesce prin diarele maghiare, pentru că în diarele d-vóstrĕ au apărutŭ astfelŭ de articulĭ, carĭ nicăirĭ în lume nu se lasă nepedepsițĭ, decâtŭ numai aicĭ, unde d. deputatŭ pretinde, că naționalitățile suntŭ asuprite. (Aprobărĭ generale. Strigăte în stânga estremă: Pentru ce sufere guvernulŭ acésta?) Voescŭ sĕ mai observŭ, că d-lŭ deputatŭ a disŭ, că presentulŭ proectŭ de lege tinde la asuprirea naționalitățilorŭ. Acéstă singură afirmare, dărmă totŭ ce a disŭ în vorbirea lui patriotică. Pentru ce? Pentru că presentulŭ proectŭ de lege nu vorbesce decâtŭ numai despre casurile când se ivescŭ tendențe antipatriotice. (Aprobărĭ în drépta.) Și décă cineva susține, că cele cuprinse în actualulŭ proectŭ de lege în contra tendențelorŭ inimice statului, suntŭ îndreptate contra naționalitățilorŭ, atuncĭ acésta nu e altceva decâtŭ o mărturisire a păcatului. (Aprobărĭ vie și strigăte de »Eljen« din tóte părțile.)

SCIRILE DILEI.

Erășĭ »România irredentă" în »Pester Lloyd.«: „Precum se anunță din *Timișóra*, învĕțătorulŭ românŭ și magistru postalŭ din *Beregsĕu*, Emericŭ *Andrescu*, unŭ cunoscutŭ naționalistŭ, a fostŭ suspendatŭ din posturile sale pentru defraudare și împrăștiare de proclamațiunĭ irredentiste române; totdeodată s'a începutŭ procedura penală în contra lui Andrescu.« — La ce țintesce »P. Ll.« cu cuvintele: »unŭ cunoscutŭ naționalistŭ"?

—0—

»Ellenzék« află, că *reședința episcopéscă* română gr. cat. din *Gherla* se va strămuta în *Deșiu*, unde deja se facŭ pregătirĭ pentru clădirile necesare.

—x—

Camera advocaților din *Oradea-mare* au adresatŭ ministrului justiției o petițiune, în care se plânge în contra procederei vecsatorice și arbitrare a autoritățilorŭ financiare față cu advocații. Plângerea se referă mai alesŭ la procederea urmată cu dificultarea și pedepsele pentru timbre și la incassarea lorŭ. In petițiune se protestéză energicŭ în contra acestorŭ stărĭ.

In *Buciumŭ* s'a trimisŭ o companiă și jumĕtate de infanteriă, pentru evitarea turburărilorŭ din causa turtului dela Vilcoiu.

—x—

»Cassa de economii" și »Banca Transilvaniei" de aci s'au legatŭ cu garda poliției prin telegrafe electrice.

—x—

Directorulŭ institutului de nebunĭ din *Sibiiu*, Dr Konrad, a întocmitŭ în ultima di a carnevalului unŭ balŭ pentru nebunii din institutŭ, pregătindu-le cu acésta o plăcere atâtŭ de mare, încâtŭ chiar după plecarea musicei cu mare pĕrere de rĕu s'au despărțitŭ de danțŭ.

—x—

Lucrările căii ferate *Murĕșŭ-Ludoșŭ-Bistrița* au începutŭ prin facerea traseului In timpŭ de unŭ anŭ calea trebue sĕ fiă gata.

—x—

Linia ferată *Deșiu-Bistrița* se va deschide la începutulŭ lui Mai.

—x—

Din *Varșovia* se raportéză, că administrațiunea bunurilorŭ împĕrătescĭ din Lowitz a primitŭ însărcinarea, d'a întocmi castelele de vênătóre d'acolo pentru primirea celorŭ trei prințĭ de corónă (alŭ Austro-Ungariei, alŭ Germaniei și alŭ Rusiei), carĭ vorŭ sosi acolo după manevrele împĕrătescĭ din Galiția.

—x—

Reuniunea de »cultură« ardelénă a începutŭ sĕ cerșéscă prin birturĭ și cârciume. Inceputulŭ s'a făcutŭ în *Tĕrgu-Mureșului*. Nu s'ar puté cerși pentru ómenĭ nenorocițĭ, marilorŭ »patrioțĭ«? Cu banĭ cerșițĭ prin cârcĭume ațĭ ajunsŭ sĕ dațĭ »cultură«? Tristŭ lucru!

—x—

In *Clușiu* s'au comisŭ în anulŭ acesta până acum optŭ sinuciderĭ.

—x—

In *Moldova* este unŭ *timpŭ fórte rĕŭ*. Mai în tóte părțile este viscolŭ mare cu zăpadă. Circulația este pretutindenĭ întreruptă. Trenulŭ de Romanŭ, care a plecatŭ aseră din gara de Nordŭ s'a înomolitŭ în zăpadă între stațiile Hălăucescĭ și Mircescĭ, (dintre Romanŭ și Pâscanĭ) unde s'a înomolitŭ și trenulŭ, care trebuia se sosésca adĭ de diminéță la 5 ore. Circulația pe șoselele Tĕrgu Neamțŭ, Piatra și Tĕrgu Neamțŭ-Pâscanĭ este de asemenea întreruptă. La Vâslui, Bêrladŭ, Dorohoiu și Mihăilenĭ este un viscolŭ fórte mare; în unele părțĭ nămețiĭ de zăpadă au atinsŭ înălțimea de 4—5 metrĭ. Iașulŭ este cu totulŭ isolatŭ. Comunicația pe liniele telegrafice este în bună stare. Viscolulŭ s'a întinsŭ până la Focșanĭ. La Rîmnicu-Sărătŭ și Buzĕu bate un vêntŭ violentŭ.

Făgărașŭ, 6 Martie 1886.

Petrecerea cu danțŭ arangiată în 3 Martie a. c. de inteligența română din Făgărașŭ în favórea scólelorŭ române de aicĭ, a avutŭ resultatulŭ doritŭ. Românii din locŭ afară de aceia, carĭ au fostŭ împedecațĭ din cause, póte scusabile, toțĭ au luatŭ parte éră din afară încă s'au presentatŭ unii din veteranii și tinerii nostri bărbațĭ, carĭ au sciutŭ atribui acestei întrunirĭ sociale adevĕrata ei însemnătate, mulțĭ însĕ din d nii preoțĭ, învĕțătorĭ și alțĭ onorațiorĭ, carĭ cu tótă înlesnirea ar fi pututŭ participa — durere — au absentatŭ.

Concetățenii nostri Maghiarĭ și Sașĭ de astădată încă ne-au onoratŭ cu presența lorŭ în numĕrŭ frumosŭ. Costumulŭ naționalŭ a fostŭ fórte bine representatŭ în multe esemplare de gustŭ și bogate, ce delectau lacomile privirĭ ale publicului. Pe la 9 óre séra sala cea mare a hotelului Lauritsch era plină de publicŭ.

Dansulŭ s'a începutŭ cu hora și s'a continuatŭ cu cea mai mare vioiciune până cătră 6 óre diminéța. Quadrilulŭ primŭ, în două colóne, se compunea din peste 60 părechĭ, éră pe la 5 óre diminéța s'a danțatŭ Quadrilulŭ ultimŭ de vr'o 50 de părechĭ. »Romana,« ce s'a danțatŭ de două orĭ cu destulă precisiune a făcutŭ o impresiune plăcută și a atrasŭ atențiunea tuturorŭ.

Punctŭ la 12 óre musica intonă marșulŭ lui Mihaiu și sub conducerea unui vătafŭ apărură în sală în pașĭ regulațĭ între aplausele frenetice ale privitorilorŭ 12 tinerĭ în costume naționalĭ, carĭ după ce s'au aședatŭ în ercŭ în jurulŭ vătafului au jucatŭ Călușerulŭ și Bătuta sub generala admirațiune și însuflețita atențiune a publicului privitorŭ. Când au apărutŭ Călușerii în sală, unŭ murmurŭ de admirare se audĭ printre privitorĭ, carĭ ca și la comandă au eruptŭ deodată în sgomotóse ca plause, ce nu voiau a se mai sfêrșĭ Toțĭ erau electrisațĭ la privirea frumoșilorŭ Călușerĭ, carĭ sub conducerea vătafului lorŭ, a d-lui Nicolau Ludu, învĕțătorŭ în Becleanŭ, prin joculŭ lorŭ voinicescŭ și corectŭ au cuceritŭ inimile privitorilorŭ și le-au storsŭ admirațiunea și simpatiile. După retragere Călușerii, deși obosițĭ de jocŭ, au fostŭ rechemațĭ și au repețitŭ figura penultimă și ultimă din Bătută. — In pausă la cina comună s'au ținutŭ mai multe toaste. Celŭ dintêiu l'a ținutŭ d-lŭ I. Turcu președintele comitetului aranjatorŭ, care intonândŭ scopulŭ și buna reușită a acestei petrecerĭ mulțumesce publicului pentru viulŭ interesŭ arătatŭ față de asta petrecere, în specia însĕ mulțumesce publicului din afară, pentru care ridică pocalulŭ sĕu între strigărĭ de „sĕ trăiéscă.«

După aceea a mai toastatŭ d-lŭ admin. protop. Iuliu Danŭ pentru „Călușerĭ« carĭ au ridicatŭ însemnătatea petrecerei, d nulŭ Nicolau Ludu vătafulŭ călușerilorŭ a toastatŭ pentru președintele comitetului aranjatorŭ. Ioanŭ Dobrinŭ parochŭ, pentru aranjatorĭ în genere și veteranulŭ parochŭ d-lŭ Nicolau Raicu pentru concordia și țăria Românului ș. a. ș. a.

După cum suntemŭ informațĭ, venitulŭ totalŭ incursŭ la casă până acum este de 170 fl., o sumă, care până acum în ăstŭ anŭ aicĭ încă n'a incursŭ la nicĭ o petrecere. Venitulu curatŭ trece peste 100 fl.

Toțĭ dicŭ, că acéstă petrecere românéscă a fostŭ în tótă privința cea mai rĕușită dintre tóte petrecerile din anulŭ curentŭ și așa și este. Étă fructele bunei înțelegerĭ, se luămŭ învĕțătură și pentru viitorŭ și sĕ facemŭ în tocmai, — sĕ pășimŭ înainte!.... Cei carĭ au participatŭ la acéstă petrecere au rĕmasŭ toțĭ satisfăcuțĭ și încântațĭ, éră celorŭ, carĭ arŭ fi pututŭ și totușĭ n'au participatŭ sĕ le pară rĕu! *X.*

SCIRĬ TELEGRAFICE.

(Serv. part. alŭ »Gaz. Trans.«)

PESTA, 13 Martie. — Foile de aci publică o scrisóre a lui Desider Szilagyi, în care arată că elŭ ese din partidulŭ oposițiunei moderate.

BERLINŬ, 13 Martie. — Comisiunea Reichstagului a respinsŭ cele dintêiu două paragrafe, care formézǎ sêmburele proiectului de lege asupra spirituóselorŭ, și anume celŭ dintêiu cu 19 contra 6, alŭ doilea cu 20 contra 5 voturĭ. — Congresulŭ germanŭ a votatŭ o resoluțiune în contra valutei duple, în contra sporirii vămilorŭ agrare și în contra trecerii societățilorŭ de asigurare în manile statului.

DIVERSE.

Dragostea veche nu ruginesce. — In dilele trecute s'a sĕvĕrșitŭ o ciudată căsătoriă lângă Ottendorf în Hannovera. In anulŭ 1874 se hotărĭ soția unui proprietarŭ alŭ curții sĕ facă prin otrăvire sfêrșitŭ dilelorŭ soțului ei. Pentru scopulŭ acesta îi dedŭ ea unŭ mĕrŭ otrăvitŭ cu arsenicŭ, pe care bărbatu-sĕu ilŭ și mâncă; îndată după acésta se arătară simptomele otrăvirei, prin ajutorŭ grabnicŭ însĕ pericolulŭ fŭ delăturatŭ. Pentru fapta acésta soția a fostŭ condamnată de judecătoriă din Stade la 10 anĭ închisóre și fŭ despărțită de bărbatulŭ e pe cale judecătoréscă. Timpulŭ însĕ vindecă tóte; din nou s'a căsătoritŭ femeia cu fostulŭ ei soțŭ.

**

O espediare neplăcută. — In cercurile înalte ale curții din Petersburg, următórea întêmplare a datŭ multŭ de vorbă: »Deunădile a sositŭ din Parisŭ la adressa Țarinei o ladă fórte mare, pe care era scrisŭ: „Lucrurĭ de toaletă« și luându-se în considerare persóna însemnată, cătră care lada era adresată, nu fŭ deschisă la granită. Țarina nu-șĭ aducea aminte, când sĕ fi făcutŭ acéstă comandă în capitala Franciei, dădŭ însĕ ordinŭ servitorilorŭ sĕ deschidă lada și sĕ o insciințeze de conținutulŭ ei. Deodată audĭ în camera laterală strigăte de spaimă, și după aceea o cădĕtură; deschise repede ușa și vĕdŭ pe cameriera leșinată lângă ladă, pe când ceilalțĭ privéu încremenițĭ în ladă. Iute se apropiă Țarina și vĕdŭ în ladă jumĕtate ascunsă sub tulŭ și dantele cadavrulŭ apróape putreditŭ alŭ ûnei tinere femei blonde. Imediatŭ s'a telegrafatŭ la Parisŭ, dér până acum n'a succesŭ a afla pe espeditorulŭ acestei lădĭ.

**

Refusare și rĕsbunare. — Dilele trecute a fostŭ în Parisŭ o petrecere, la care luă parte și domnișóra Maria Bartel, fiica unui funcționarŭ. Când veni Cotilionulŭ și părechile se aședară la rêndŭ, vĕdŭ domnișóra cu spaimă, că va rĕmânea neangajată; toțĭ cavalerii afară de tênĕrulŭ Dumont, care sta rĕdĕmatŭ de unŭ stâlpŭ alŭ ușei, luară parte la danțŭ. Ea mai observă cum unŭ membru alŭ comitetului se apropiă de Dumont și i șoptĭ ceva la ureche. Tênĕrulŭ privi la fată, dede mai fără a observa din capŭ și rĕmase la loculŭ sĕu. A doua di, pe când tênĕrulŭ Dumont părăsea biroulŭ sĕu ilŭ aștepta afară o damă înfășurată cu unŭ vĕlŭ, care îi aruncă asupra capului o sticlă plină cu vitriolŭ. Dumont fŭ ușorŭ rănitŭ; atentatórea a fostŭ recunoscută în persóna domnișórei Bartel, care se lăsă în liniște a fi condusă la poliția și dise acolo: „Erĭ m'a insultatŭ de mórte în fața a 200 de persóne; de așŭ fi fostŭ unŭ bărbatŭ, l'așŭ fi provocatŭ la duelŭ, așa însĕ am trebuitŭ într'altŭ modŭ sĕ-mĭ rĕsbunŭ.«

Editorŭ: Iacobŭ Mureșianu.
Redactorŭ responsabilŭ: Dr. Aurel Mureșianu.

Cursulŭ la bursa de Viena

din 12 Martie st. n. 1886

Rentă de aurŭ 4% . . .	104.75	Bonurĭ croato-slavone . .	104 75
Rentă de hârtiă 5% . .	95 90	Despăgubire p. dijma de vinŭ ung.	100.—
Imprumutulŭ căilorŭ ferate ungare	153.—	Imprumutulŭ cu premiu ung.	121 50
Amortisarea datoriei căilorŭ ferate de ostŭ ung. (1-ma emisiune) . . .	101.30	Losurile pentru regularea Tisei și Segedinului .	125.—
Amortisarea datoriei căilorŭ ferate de ostŭ ung. (2-a emisiune)	127 —	Renta de hârtiă austriacă	86.35
		Renta de arg. austr. . .	86.35
		Renta de aurŭ austr. . .	115 10
		Losurile din 1860 . . .	140 50
Amortisarea datoriei căilorŭ ferate de ostŭ ung. (3-a emisiune)	115.25	Acțiunile băncei austro-ungare	875 —
		Act. băncei de creditŭ ung.	307.50
Bonurĭ rurale ungare . .	104 75	Act. băncei de creditŭ austr.	360.60
Bonurĭ cu cl. de sortare	104 75	Argintulŭ —.— Galbinĭ împărătescĭ	5.92
Bonurĭ rurale Banat-Timișŭ	104.75	Napoleon-d'orĭ . . .	999.—½
Bonurĭ cu cl. de sortare	104.75	Mărcĭ 100 împ. germ. . .	61.70
Bonurĭ rurale transilvane	104 75	Londra 10 Livres sterlinge	125.80

Bursa de Bucuresci.

Cota oficială dela 26 Fevruarie, st. v. 1886.

	Cump.	vênd.
Renta română (5%). . .	94—	95—
Renta rom. amort. (5%) .	96½	97¼
» convert. (6%) .	88½	89½
Împr. oraș. Buc. (20 fr.)	30—	32—
Credit fonc. rural (7%) . .	102¼	103—
» „ „ (5%) .	86—	86½
» » urban (7%) .	98—	99—
» » » (6%) .	92—	93—
» » » (5%) .	83—	83½
Banca națională a României 500 Lei	——	——
Ac. de asig. Dacia-Rom.	——	——
« » » Națională	——	——
Aurŭ contra bilete de bancă . .	15—	14¾
Bancnote austriace contra aurŭ. .	2.00—	2.02

Cursulu pieței Brașovŭ

din 13 Martie st. n. 1886.

Bancnote romănescĭ	Cump.	8.62	Vênd.	8.65
Argint romănesc	»	8.50	»	8.60
Napoleon-d'orĭ	»	9.97	»	10.—
Lire turcescĭ	»	11.20	»	11.30
Imperialĭ	»	10.20	»	10.30
Galbenĭ	»	5.86	»	5.90
Scrisurile fonc. »Albina« . .	»	100.—	»	101.—
Ruble Rusescĭ	»	124.—	»	125.½
Discontulŭ . . .	»	7—10 % pe anŭ.		

Nr. 235, 1886.

a. f. sc. c. d.

Publicațiune de licitațiune.

Posesiunea nemișcătóre ce au în comunitatea Ceanulŭ-mare fondurile scolastice centralĭ din districtulŭ Năsĕudului, carea are estensiunea de 1035 jughere 538□° și constă din arătură, cosăștină și pășiune, dimpreună cu edificiele de locuitŭ și economiă, ce se află pe ea, cu casa de cârciumă si cu dreptulŭ de cârciumăritŭ se dau în arĕndă pe ḑece anĭ, începêndŭ din 24 Aprile 1886 cu prețulŭ de strigare de 3000 fl. v. a. **și anumitŭ în 20 Martie 1886 st. n.** la 11 óre înainte de améḑĭ în fața locului în Ceanu mare la cancelaria comunală de acolo.

Voitorii de a licita suntŭ datorĭ a depune vadiulŭ de 10%. Până la începerea licitațiunei sĕ primescŭ și oferte scripturistice închise, făcute după prescipte și provĕḑute cu vadiulŭ prescrisŭ.

Condițiunile specialĭ sĕ potŭ vedé la subscrisa comisiune și la antistia comunală din Ceanulŭ mare. Din ședința comisiunei administratóre de fondurile scolastice centralĭ din districtulŭ

Năsĕudŭ, 24 Februariu 1886.

Președintele **Ioanŭ Ciocanŭ**, Secretarulŭ: **Ioachimŭ Mureșianu.**

Avisŭ d-lorŭ abonațĭ!

De óre ce multe din adresele, ce domnii abonațĭ le insémnă pe cuponulŭ mandatelorŭ postale, séu că nu suntŭ destulŭ de esacte, séu că nu se potŭ bine descifra, rugămŭ pe acei D-nĭ prenumeranțĭ, a cărorŭ adresă nu ar corĕspunde, ca sĕ binevoiască a ne face câtŭ mai curêndŭ cunoscută îndreptarea dorită și a scrie adresa câtŭ sĕ póte mai lămuritŭ.

ADMINISTRAȚIUNEA „GAZ. TRANS."

Edictŭ.

Patriciu Branoviciu gr. cat. din Sanpaulŭ — după-ce de unŭ anŭ și-a părăsitŭ domiciliulŭ și pe legitima sa soțiă Rachila Branoviciu născ. Popa, gr. cat. din Futacu, — și nu se scie loculŭ ubicațiunei sale, sĕ citéză prin acésta, ca în terminŭ de unŭ anŭ și o ḑi sĕ se presenteze înaintea subscrisului forŭ matrimonialŭ, căcĭ la din contră procesulŭ divorțialŭ urḑitŭ in contra-i de către numita sa muiere, se va pertracta și decide și în absența lui, conformŭ s. s. canone și a legilorŭ în vigóre.

Dela forulŭ matrimonialŭ gr. cat de 1-a Instanță alŭ Eparchiei protopopescĭ a Iernotului.

Petrilaca română, în 8 Martie 1886. **Arone Gerasimŭ,** v. protopopŭ.

Tipografia ALEXI Brașovŭ.